

KORODI ALBERT (1898 - 1995)

Ismét eltávozott az élők sorából e század nagy felfedezéseinek egyik tanúja, *Korodi Albert*. 1898. július 20-án született Budapesten. Egyetemi tanulmányait a Budapesti Műszaki Egyetemen kezdte és a Berlin-Charlottenburgi Műszaki Egyetemen fejezte be, ahol villamosmérnöki oklevelet szerzett [1]. 1952-ben kapta meg Budapesten a műszaki tudományok kandidátusa fokozatot addigi műszaki-tudományos tevékenységéért elméleti rádiótechnika, információátviteli rendszertechnika témakörben [2]. 1968-ban, 70 éves korában saját kérésére ment nyugdíjba, de további tíz évig tudományos tanácsadóként működött a TKI-ban. 1995. április 28-án hunyt el Budapesten.

Viharos és sokszor tragikus történelmi korszak közepette is érdekes és izgalmas pályafutása volt. Már korán jelentkeztek kiemelkedő képességei a matematika és a fizika területén. 1916-ban érettségizett a Markó-utcai főreáliskolában, ahol matematika tanára *Fröhlich Károly* és *Pólya György* volt. Még abban az évben (akkor még *Kornfeld* néven) első díjat nyert a XXIII. Országos Eötvös Loránd Matematikai Tanulóversenyen [3, 4]. Néhány nappal később dicséretben részesült a báró Eötvös Loránd elnökletével megrendezett I. Károly Irén Fizikai Tanulóversenyen az első díjat nyert *Jendrassik György* és a második díjas *Szilárd Leó* mögött. Velük együtt iratkozott be a Budapesti Műszaki Egyetem gépészmérnöki karára. 1920-tól kezdve azonban nem elsősorban a személyi képességek és tehetség döntötte el, ki járhat egyetemre Magyarországon. Így Szilárddal együtt arra kényszerült, hogy külföldön folytassa tanulmányait.

A Berlin-Charlottenburgi Műszaki Egyetemen már hallgató korában asszisztens lett az Elméleti Elektrotechnika Tanszék laboratóriumában. Tanulmányai során szoros barátság fűzte Szilárd Leóhoz, akivel sokat beszéltek munkájukról. A villamosmérnöki oklevél megszerzése után először egy berlini gépgyárban, azután egy évig egy kutatóintézetben dolgozott, ahol nagyfeszültségű elektromos terekben végzett mérésekkel foglalkozott [5]. Itt találkozott ismét *Gábor Dénessel*, akivel már a Markó-utcai gimnáziumban megbarátkoztak, és aki nagyfeszültségű hálózatokban kialakult tranziensek mérését dolgozta ki.

Szilárd Leóval is szorosabbá vált kapcsolata. Kérésére elektrodinamikus szivattyút tervezett háztartási hűtőszekrényhez, hogy ne legyen szükség forgó alkatrészt tartalmazó kompresszorra. Szilárd Leó hívására átment az AEG-Kutatóintézetbe, ahol egy csoport vezetésével bízták meg folyékony fém elektrodinamikus szivattyúzásával működő hűtőgép megvalósítására. Ennek kapcsán ismerkedett meg *Albert Einsteinnel* 1928-ban [6], aki jelentősen hozzájárult e hűtőgép-típus szabadalmához [7]. A kutatás során többször meglátogatta őket a laboratóriumban, amikor érdekes eredményre jutottak. A nagy gazdasági válság idején, 1932-33-ban az AEG-Kutató létszámát felére csökkentették, és ezt a munkát is leállították.

Hűtőgépekben azóta sem szivattyúznak folyékony fémeket, de az elektrodinamikus nátriumszivattyúkat gyors atomreaktorok hűtőrendszerében használják.

1933-ban jött vissza Magyarországra. Először állástalan volt, majd a Vatea-cégnél dolgozott egy szabadalma tárgyát képező mérőerősítő megvalósításán, de a munkát abbahagyta, amint megtudta, hogy azt Amerikában már megvalósították. 1934-ben a magyar Philips rádiógyárban kapott állást. Philips-közleményekből és egyéb műszaki irodalomból ezt a szakmát is megtanulta. Ehhez angol, német és francia nyelvtudása mellett hollandul is megtanult. Az első néhány évben 1936-tól egy rádiókészülékek minőségellenőrzésével foglalkozó csoport szervezése és vezetése volt a feladata, 1938-tól amikor megindult a készülékek gyártása, főkonstruktor és a laboratórium vezetője lett.

Szerencsésen túlélte a háborút és a munkaszolgálatot és a Philips-gyárban dolgozott 1950-ig, amikor a céget államosították, majd egy év múlva megszüntették. 1950-ben lett az akkor megalakult Távközlési Kutatóintézet (TKI) tudományos főmunkatársa és egy csoportot vezetett. Ebben az intézetben számos haditechnikai feladattal bízták meg, amelyekről nyilvános közlemények nem jelenhettek meg. Elsősorban a mikrohullámú rádióösszeköttetések kutatásával kapcsolatos problémákon dolgozott.

Elsőként foglalkozott Magyarországon információ-elmélettel, és előadásokat tartott a Mérnöki Továbbképző Intézetben [8], a TKI szemináriumain és esti egyetemen. Komolyan érdekelték a sztochasztikus folyamatok és a statisztikai következtetések, amit az is jelez, hogy fordításában jelent meg *U. Grenander* cikke három részben [9]. Már elmúlt ötven éves, amikor megtanult oroszul, hogy hatékonyan közreműködhesen a moszkvai Popov-intézettel kialakított együttműködésben. A TKI-ban egy időben osztályához tartozott az URAL-számítógép is. Az akkor egész szobát betöltő monstrum feladatait ma egyetlen chip ellátja, de akkor Magyarországon ez volt a legkorszerűbb számítógép.

Munkatársait mindig segítette, több fiatal kollégáját indította el a tudományos kutatás útján. Tudományos disszertációk kidolgozását irányította, részt vett disszertációk bírálatában. Évtizedekig tagja volt tudományos egyesületeknek, így az Eötvös Loránd Fizikai Társulatnak, a Neumann János Matematikai Társaságnak és a Híradástechnikai Tudományos Egyesületnek (HTE). 1993-ban a HTE egész életének munkásságát az egyesület legmagasabb kitüntetésével, a PUSKÁS TIVADAR-Díjjal jutalmazta.

Nyugdíjas éveiben is igyekezett figyelemmel kísérni a technika fejlődését. Hosszú évekig referálta az OMIKK részére az IEEE két legfontosabb folyóiratát, a Spectrumot és a Proceedings-t. Életének szinte utolsó pillanatáig foglalkoztatta egy fizikai probléma, az elektromágneses hullámok terjedése és szóródása különféle közegekben, különösen ritka gázokban. Elektrodinamika könyvekből készített

ehhez jegyzeteket és még halála előtt két nappal is rákérdezett újabb két szakirodalomra.

Élete utolsó éveit gyermekei és azok családja körében töltötte, unokáival, és megismerte külföldön élő dédunokáit is. Unokaöccse *Lax Péter*. Tartalmas, gazdag és boldog élete volt.

Kedves Ferenc

Irodalom

1. KORODI ALBERT: *Mérnökpályám történetének rövid összefoglalása* - megjelenőben
2. *A Magyar Tudományos Akadémia Almanachja* - Akadémia Kiadó Budapest, 1950. 731. old.
3. *Mathematikai és Fizikai Lapok XXV.* A XXIII. matematikai tanulmányverseny (187. old., megoldások 193. old.), az I. fizikai tanulmányverseny (188. old. megoldások 199. old.)
4. OLÁH VERA: Interjú a 77 évvel ezelőtti matematikai tanulmányverseny győztesével: dr. Korodi (Kornfeld) Alberttel - *Matematikai Lapok*, 1993, 439. old.
5. PALLÓ GÁBOR: Emlékszilánkok Szilárd Leóról, Interjú Korodi Alberttel - *Fizikai Szemle*, 1991/7, 227. old.
6. KORODI ALBERT: Találkozásom Albert Einsteinnel - *Fizikai Szemle*, 1979/6, 225. old.
7. LEO SZILARD, ALBERT EINSTEIN: *Electrodynamic Movement of Fluid Metals Particularly for Refrigerating Machines* - British Patent No. 303,065 (filed December 24, 1928, issued May 26, 1930). ld. *Fizikai Szemle*, 1979/2, 67. old.
8. KORODI ALBERT: *Bevezetés az információ-elméletbe*, (Kézirat) Mérnöki Továbbképző Intézet 1953-54. évi előadásorozatából: 2763. Felsőoktatási Jegyzetellátó vállalat, Budapest (1954) 58 old.
9. U. GRENANDER: Sztochasztikus folyamatok és statisztikus következtetések I., II., III. -MTA III. Oszt. Közl., 15 (1965) 51-87. old., 125-164. old., 313-340. old.